

บทที่ ๑

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก. ลักษณะทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ที่ตั้งและภูมิประเทศ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนให้ความสนใจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่สำคัญภาคหนึ่งของประเทศไทย ที่ได้แบ่งออกตามลักษณะภูมิประเทศ และมีลักษณะเฉพาะตัวดังต่อไปนี้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ ๑๐๖ ล้านไร่ หรือ หนึ่งในสามของประเทศไทย เป็นที่สูงค่อนข้างราบ และมีลักษณะเป็นแอ่งคั่น หรือคล้ายชามก้นตื้นเอียงลาด ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของภาคเป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ โดยมีเนินเขาเตี้ย ๆ หลายลูก ส่วนตอนเหนือของภาคพื้นที่เป็นแอ่ง ๆ และมีที่ลุ่มตามแนวแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตประเทศไทยและประเทศลาว ทางภาคตะวันตกถูกล้อมรอบด้วยทิวเขาเพชรบูรณ์ และทิวเขาคงพญาเย็น ส่วนด้านใต้ก็มีทิวเขาสันกำแพง และทิวเขาคงรัก เป็นขอบแนวทิศต่อกับประเทศเขมร ที่ราบสูงนี้จากเหนือมาใต้หรือจากตะวันออกเฉียงเหนือจะมีระยะยาวประมาณ ๔๕๐ กิโลเมตร ในภาคนี้แบ่งออกเป็น ๑๖ จังหวัด คือ เลย อุดรธานี หนองคาย นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา

๒. ลมฟ้าอากาศ

ลมฟ้าอากาศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุม และยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของแนวปะทะแห่งโทรนร้อน (Inter-Tropical Front) และพายุหมุน (Cyclonic Storms) อยุ่บ้าง

ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม จนถึงกลางเดือนตุลาคม มีฝนตกมากที่สุดใ

กรมชลประทาน, แผนการช่วยเหลือราษฎรประสบภาวะแห้งแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พระนคร : โรงพิมพ์กรมชลประทาน, ๒๕๑๓), หน้า ๓ - ๑

เดือนสิงหาคมและเดือนกันยายน ปริมาณฝนที่ตกในระยะ ๒ เดือน (พฤษภาคม - ตุลาคม) อยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ ๑๐๐๐ มิลลิเมตร ในบริเวณคนแม่น้ำชี คนแม่น้ำมูล และในบริเวณตอนกลางของภาค ในบางปีมีมรสุมอากาศจากทวีปออสเตรเลีย ซึ่งเคลื่อนมาทางทิศตะวันตก ทำให้ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เคลื่อนไปจากตำแหน่งตามปกติในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งขึ้นได้ไปนั้น ๆ

ฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนเมษายน จะมีลักษณะอากาศหนาวเย็นตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม จนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีแหล่งกำเนิดบริเวณขั้วโลกเหนือพัดผ่านไปไซบีเรีย และผืนแผ่นดินใหญ่ของประเทศจีนมาสู่ประเทศไทย แยกออกจากมวลอากาศแปซิฟิกแถบขั้วโลกเหนือซึ่งได้รับความร้อนในเขตร้อน เริ่มพัดจากทิศตะวันตก และตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศร้อนและแห้งแล้งตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

๓. ลักษณะลุ่มน้ำและแหล่งน้ำ

ระบบลุ่มน้ำในภาคนี้ มีแม่น้ำมูล แม่น้ำชี เป็นแม่น้ำสำคัญ เพราะลุ่มน้ำสาขาต่าง ๆ ไหลสู่แม่น้ำมูล แม่น้ำชี มีลักษณะเป็นทางปลา คือมีแม่น้ำมูล และแม่น้ำชีเป็นกระดูกกลาง และมีลำห้วยสาขาไหลลงบรรจบกับลุ่มน้ำใหญ่ตลอดแนวทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ทั้งนี้แม่น้ำมูล มีสาขาทั้งแก่งถนนำจนถึงปากแม่น้ำ

บริเวณจังหวัด	สาขาที่ไหลลงมาฝั่งขวา	สาขาที่ไหลลงมาฝั่งซ้าย
นครราชสีมา	ลำแจะ, ลำจักราช	ลำพระเพลิง, ลำตะกอง
บุรีรัมย์	ลำปลายมาศ, ห้วยสากง	ลำพั้งชู
สุรินทร์	ลำชี	-
ศรีสะเกษ	ห้วยทับทัน, ห้วยสำราญ	ลำพลับ, ลำเดียง
อุบลราชธานี	ห้วยขยง, ลำโคมใหญ่, ลำโคมน้อย	แม่น้ำชี, ลำเขบาย, ลำเขยก

สำหรับแม่น้ำชั้น สาขาที่สำคัญ ๆ ส่วนใหญ่ไหลมาทางซ้าย คือ

บริเวณจังหวัด	สาขาที่ไหลลงมาฝั่งขวา	สาขาที่ไหลลงมาฝั่งซ้าย
ขอนแก่น	--	น้ำพรม, ลำเชียง, แม่น้ำวังโตน ไหลรวมกันเป็นน้ำพอง
ร้อยเอ็ด	--	ลำปาว
ยโสธร	น้ำยัง	--

นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำและลำห้วยสาขาที่ไหลลงมาสู่แม่น้ำโขง ทางฝั่งขวาโดยตรงที่สำคัญ คือ

- แม่น้ำเลย ไหลมาจังหวัดเลย
- น้ำโง ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอท่าบ่อ
- ห้วยหลวง ไหลมาจังหวัดอุดรธานีลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโพนพิสัย
- ห้วยอีและน้ำอูน รวมกันเป็นแม่น้ำสงครามแล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงบริเวณอำเภอ

ท่าอุเทน

- น้ำก่ำ ไหลลงสู่แม่น้ำโขง บริเวณอำเภอธาตุพนม

ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีแหล่งน้ำใต้ดินของที่ราบสูงโคราช ได้รับจากการซึมลงของน้ำฝนและการรั่วซึมของลำธารต่าง ๆ และแม่น้ำสายต่าง ๆ ที่ไหลผ่านชั้นหินดานหรือไหลขนานไปกับชั้นหินดาน การซึมลงของระดับน้ำใต้ดิน จะเริ่มมีระดับสูงขึ้นในเดือนเมษายน หรือเดือนพฤษภาคม และสูงขึ้นเรื่อยจนถึงเดือนตุลาคม และระดับน้ำจะเริ่มลดลงจนถึงระดับน้ำต่ำสุดของปีอยู่ในเดือนมีนาคม หรือ เมษายน แหล่งน้ำใต้ดินนี้มีส่วนช่วยลดความแห้งแล้งในฤดูแล้งของภาคนี้

๔. การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

บริเวณที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการเกษตรได้แก่บริเวณลุ่มแม่น้ำชี และลุ่มแม่น้ำโขง

ส่วนบริเวณที่ควรอนุรักษ์ธรรมชาติได้แก่บริเวณซึ่งมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเขา และที่สูงชัน ไม่อำนวย
ในการเพาะปลูก และทำการเกษตร ปัจจุบันบริเวณเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ ซึ่งมีผลต่อการรักษา
ต้นน้ำ และป้องกันน้ำท่วม

ในภาคนี้ได้มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๗ กลุ่ม คือ

๑. บริเวณที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นเขาสูงชันพื้นดิน เป็นลูกคลื่นลอนตื้นถึงลูกคลื่น
ลอนลึก พื้นฐานล่างเป็นหิน มีดินกลุ่มเพียงเบาบาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง
สามารถเพาะปลูกพืชไร่ไถบาง เช่น ข้าวโพด ฝ้าย ถั่ว ฯลฯ จึงมีการลักลอบทำลายป่าเพื่อทำไร่
ในบริเวณนี้มาก สภาพพื้นที่เหมาะสมเป็นป่าสงวนเพื่อรักษาต้นน้ำ และป้องกันน้ำท่วมมากที่สุด

กลุ่มที่ ๑ นี้มีบริเวณประมาณ ๒๖.๘๕% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

๒. พื้นดินบริเวณนี้มีลักษณะ เป็นลูกคลื่นลอนตื้นถึงลูกคลื่นลอนลึก อยู่ใกล้ภูเขา
ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำถึงปานกลาง สามารถปลูกพืชไร่ไถบาง เช่น ปอ ข้าวโพด ฝ้าย ยาสูบ
ข้าวฟ่าง ละหุ่ง ถั่วเหลือง ฯลฯ ลักษณะของพื้นที่สามารถปรับปรุงให้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้ ส่วน
ที่ใกล้ภูเขาควรสงวนไว้เป็นป่าเพื่อรักษาต้นน้ำ

กลุ่มที่ ๒ นี้ มีบริเวณประมาณ ๑๕.๒๕% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

๓. พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบเชิงเขา ลักษณะดินเป็นลูกคลื่นลอนตื้นถึงลูก
คลื่นลอนลึก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำถึงปานกลาง อาจใช้ทำการเกษตรได้ก็พอสมควรในฤดูฝน
แต่ที่เหมาะสมที่สุดที่ไผ่เลี้ยงปศุสัตว์ ในปัจจุบันมีการใช้ที่ดินบริเวณเหล่านี้ปลูกข้าวสลับกับพืชไร่
และบางส่วนเป็นป่า ถ้าได้มีการส่งเสริมงานเทคนิคการเกษตร ปรับปรุงที่ดินและจัดการชลประทาน
ให้เพียงพอแล้ว เชื่อว่าบริเวณนี้จะใช้ทำการเกษตรได้ดีที่สุด

กลุ่มที่ ๓ นี้มีบริเวณประมาณ ๑๓.๘๒% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

๒ กองวางแผนภาค สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
การวิเคราะห์ด้านกายภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พระนคร : ๒๕๑๗) หน้า ๑๗ - ๑๘

๔. ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนก้นถึงลอนลึก เนื้อดินดี สามารถทำการเกษตรได้ดี
อาศัยน้ำฝน โดยเฉพาะการปลูกข้าว และพืชหมุนเวียน พื้นที่บริเวณนี้ถ้ามีการปรับปรุงที่รักษาคุณ
สมบัติของดิน และมีการชลประทานแล้ว ก็เชื่อว่าจะเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่ดีที่สุด และน่าจะให้
มีการส่งเสริมโครงการเร่งผลผลิตและโครงการชลประทานขึ้น

กลุ่มที่ ๔ มีอาณาบริเวณประมาณ ๑๐.๘๐% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

๕. บริเวณพื้นที่เกือบเป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนก้นซึ่ง เป็นลักษณะส่วนใหญ่ของพื้นที่ใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีดินเป็นดินปนทราย ดินหินปนสีสเปนแดง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก แห้ง
แล้ง เพราะขาดความชุ่มชื้น อยู่ทางไกลแหล่งน้ำธรรมชาติ ใช้ทำการเกษตรได้บางเฉพาะฤดูฝน
ในฤดูแล้งมีปัญหาเรื่องขาดน้ำ เพราะดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินทราย และกรวด ไม่สามารถซัง
น้ำเพื่อใช้ในการเพาะปลูกได้

การลงทุนเพื่อปรับปรุงพื้นที่เหล่านี้ให้ทำการเกษตรได้นี้จะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายสูง เมื่อเปรียบ
เทียบกับบริเวณอื่น ๆ เพราะอยู่ไกลแหล่งน้ำ และจะคงปรับปรุงคุณภาพดี บริเวณนี้ไม่เหมาะแก่
การเกษตร เพราะการลงทุนสูง

กลุ่มที่ ๕ นี้ มีอาณาบริเวณประมาณ ๒๐.๒๔% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทั้งหมด

๖. พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ดินเป็นดินตะกอนเก่าเหมาะแก่การทำนาในฤดูฝน ปัญหา
ในขณะนี้คือ ผลผลิตกอไรกว่า แก้อาจแก้ไขได้โดยเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพของที่ดินใน
บริเวณนี้ ถ้ามีการชลประทานจะสามารถปลูกพืชที่หมุนเวียนได้ เช่นข้าวโพด ถั่วลิสง และผักต่าง ๆ
การพัฒนาเกษตรในบริเวณนี้คงมีการลงทุนในการปรับปรุงพื้นที่ การชลประทาน ควบคุมการส่งน้ำ
ให้ถึงที่ดิน จึงจะสามารถเพิ่มผลผลิตได้

กลุ่มที่ ๖ นี้ มีอาณาบริเวณประมาณ ๑๒.๓๘% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทั้งหมด

๗. บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ คุณสมบัติของดินเป็นตะกอนเก่าผสมดินตะกอนใหม่ มี
ความเหมาะสมต่อการทำการเกษตรมากที่สุดคือในลักษณะการเพาะปลูกตลอดปี (Intensive

Agriculture Land) เพราะอยู่ใกล้แหล่งน้ำ อย่างไรก็ตามยังต้องปรับปรุงด้านเทคนิคการเกษตร เช่น การชลประทาน การระบายน้ำ การบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ย เพื่อให้ผลผลิตก่อไรสูงขึ้นกว่าปัจจุบัน

กลุ่มที่ ๗ นี้มีอาณาบริเวณประมาณ ๑.๘๗% ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งหมด

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และที่ราบเชิงเขา จึงทำให้การเพาะปลูกได้ผลพอสมควรในฤดูฝน พืชที่เหมาะสมในการเพาะปลูกได้แก่ ข้าวโพด ปอ ถั่วลิสง และการทำปศุสัตว์ ก็ได้ดี

๕ สภาพฝน

ฝนที่ตกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับบริเวณอื่นของประเทศ ฝนจะเริ่มตกในเดือนพฤษภาคมหรือบางปีก็เร็วกว่านั้น เป็นปลายเดือนเมษายน และมีฝนทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม และจะตกชุกมากในเดือนสิงหาคมและกันยายน และค่อย ๆ ลดน้อยลงในเดือนตุลาคม เมื่อช่วงมรสุมเลื่อนกลับลงไปสู่เส้นศูนย์สูตร ประกอบกับระยะนี้มักเกิดพายุหมุนขึ้นในบริเวณทะเลจีนตอนใต้หรือมหาสมุทรแปซิฟิก แล้วเคลื่อนตัวมาฝั่งอินโดจีน ซึ่งมีอิทธิพลต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มักทำให้ฝนตกแผ่บริเวณกว้าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นบริเวณที่จะได้รับฝนจากพายุหมุนมากกว่าภาคอื่น ๆ จึงทำให้มีค่าฝนเฉลี่ยทั้งปี มีค่าสูงกว่าภาคอื่น ๆ ยกเว้นภาคใต้

จากการตรวจวัดสถิติฝนจำนวน ๓๕๖ สถานีในภาคนี้มีฝนตกชุกมาก บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง และค่อย ๆ ลดน้อยลง เมื่อห่างออกไปทางตะวันออกของภาค ซึ่งเป็นต้นน้ำของลุ่มแม่น้ำมูล แม่น้ำชี

ค่าปริมาณฝนทั้งปีเฉลี่ยมีเกณฑ์ดังนี้

- ปีละ ๑,๑๐๐ มม. ตามแนวเหนือ - ใต้จากอำเภอชุมแพ - จังหวัดชัยภูมิ - อ.สีคิ้ว - อ.ครบุรี
- ปีละ ๑,๒๐๐ มม. จากอำเภอน้ำพอง - จังหวัดขอนแก่น - อำเภอบ้านไผ่ - อำเภอจักรราช - อำเภอตระหาราย

ปีละ ๑,๓๐๐ ม.ม. ในแนวอำเภอกุมภวาปี - จังหวัดมหาสารคาม - จังหวัดบุรีรัมย์

ปีละ ๑,๕๐๐ ม.ม. ในแนวอำเภอสหัสขันธ์ - อำเภอเสลภูมิ - จังหวัดศรีสะเกษ

ปีละ ๑,๕๐๐ ม.ม. ตามแนวเหนือ - ใต้ ระหว่างจังหวัดศรีสะเกษ และ จังหวัด
อุบลราชธานี

ปีละ ๑,๖๐๐ ม.ม. - ๑,๗๐๐ ม.ม. ตามแนวเหนือ - ใต้ ระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี
กับปากแม่น้ำมูล และตามแนวจังหวัดหนองคาย - อำเภอวานรนิวาส -
อำเภอสว่างแดนดิน - อำเภอธวัชพนม

ปีละ ๒,๐๐๐ ม.ม. - ๒,๗๐๐ ม.ม. จากแนวอำเภอบึงกาฬ - จังหวัดนครพนม ต่อกออกไปจน
ถึงริมฝั่งแม่น้ำโขง

โดยที่สภาพป่าปกคลุมชุ่มน้ำ และลักษณะดินมีอัตราการรั่วซึมสูง จึงทำให้น้ำฝน
ที่ตกลงมาสูญหายไปเป็นจำนวนมาก เหลือออกมาน้อย

ถึงแม้ว่าน้ำจะมีปริมาณน้ำฝนมากกว่าภาคอื่น ๆ แต่ลักษณะของฝนที่ตกมีความไม่
แน่นอนสูง ฝนตกหนักในช่วงระยะสั้น และไม่คอยตรงตามฤดูกาล ดังนั้นจึงทำให้การเพาะปลูก
ไม่ไคผลเท่าที่ควร

ข. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่กว้างใหญ่ ทรัพยากรธรรมชาติไม่อุดมสมบูรณ์ คน
มีการศึกษาคำ ส่วนมากมีความเป็นอยู่คับแคบ โอกาสก้าวหน้าในชีวิตมีน้อย ชาวอีสานจึงมักไป
เผชิญโชคในเมืองหลวงและแหล่งอุตสาหกรรมทั่วประเทศ ถึงแม้กับบริหารและนักวิชาการได้หาทาง
แก้ปัญหาความยากจนในอีสาน และมีการบูรณะฟื้นฟูและพัฒนาชนบทในภาคนี้ แต่ผลที่ได้คือ อีสานก็
ยังไม่แตกต่างไปจากเดิมเท่าใดนัก ทั้งนี้พิจารณาจากรายได้เงินสุทธิของครัวเรือนเกษตร^๓

^๓ กองเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ รายงานผลการ
สำรวจรายได้รายจ่ายของเกษตรกรทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๓ (พระนคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การ
ขายและการซื้อแห่งประเทศไทย ๒๕๑๔) หน้า ๕๖

	รายได้	
	พ.ศ. ๒๕๑๓	พ.ศ. ๒๕๑๖
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑,๕๘๕.๘๗	๑,๘๘๗.๐๐
กาฬสินธุ์	๓,๒๓๑.๕๒	
ขอนแก่น	๒,๗๘๔.๘๘	
ชัยภูมิ	๑,๕๕๑.๘๕	
นครพนม	๑,๔๕๐.๐๗	
นครราชสีมา	๒,๕๕๓.๔๕	
บุรีรัมย์	๑,๔๑๐.๒๒	
มหาสารคาม	๑,๒๑๒.๕๕	
ร้อยเอ็ด	๑,๑๘๕.๕๑	
เลย	๕๑๕.๒๘	
สกลนคร	๑,๖๖๘.๕๑	
ศรีสะเกษ	๑,๑๗๐.๒๕	
สุรินทร์	๑,๕๕๓.๕๑	
หนองคาย	๑,๗๓๓.๑๒	
อุดรธานี	๒,๔๑๖.๓๒	
อุบลราชธานี	๒,๘๕๓.๖๘	

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าจากปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เมื่อได้มีการพัฒนา ณ สาขาต่าง
 รายได้ต่อครอบครัวเพิ่มขึ้นเพียง ๕๕ บาท การมีรายได้ค่าทำเหมืองเห็นได้ว่า มาตรฐานการครองชีพ
 ของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำมาก และต่ำกว่าทุก ๆ ภาคของประเทศ ตามตาราง ๑.๑
 ทั้งนี้รัฐบาลควร จะยกมาตรฐานการครองชีพของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สูงขึ้น อย่าง
 น้อยที่สุดให้ทัดเทียมกับภาคอื่น ๆ

๑. พื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ความธรรมดาในการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สู่เป้าหมายที่จะให้ประชากรมีรายได้อุดม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีเสถียรภาพนั้น รัฐบาลจะต้องวางแผนและเริ่มทำในสิ่งที่จะช่วยพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้ดีและควบควมรวมกอบ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการพัฒนาดำเนินการไปได้โดยไม่มีภาระชงัก หรือประสบกับอุปสรรคต่าง ๆ ในการนี้รัฐบาลจะต้องลงทุนอย่างมากในสิ่งที่เรียกว่า รากฐานทางเศรษฐกิจ (Infrastructure) เช่นระบบการขนส่ง ระบบการสื่อสาร การประปา การชลประทาน การศึกษา การสาธารณสุข และการพลังงานเป็นต้น ทั้งนี้จะต้องใช้เงินอย่างมาก และจะต้องมีการวางแผนที่สอดคล้องกันระหว่างระบบงานต่าง ๆ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสถิติเกี่ยวกับงานรากฐานทางเศรษฐกิจที่มีอยู่เพื่อประชากร ๑ ใน ๓ ของประเทศที่อาศัยอยู่ในภาคนี้คือ

การขนส่ง	มีถนนประมาณ ๑๕,๐๐๐ กิโลเมตร ทางรถไฟ ๕๒๔ กิโลเมตร
	สนามบิน ๘ แห่ง
การสื่อสาร	สถานีโทรคมนาคม ๑๖ แห่ง
	ชุมสายโทรศัพท์ ๒๗ แห่ง
	สถานีวิทยุ ๑๒ แห่ง
	สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ ๑๖ แห่ง
การประปา	สำนักงานประปา ๒๔ แห่ง มีกำลังผลิตน้ำ ๘๖,๒๐๐ ลบ.ม./วัน
การสาธารณสุข	โรงพยาบาลชั้นหนึ่ง ๒๑ แห่ง
	สถานอนามัยชั้นหนึ่ง ๖๒ แห่ง
	สถานอนามัยชั้นสอง ๖๘ แห่ง
	สถานียุงควรรก ๘๖๔ แห่ง
	อัตราส่วนแพทย์ ÷ คนไข้ ๑ : ๕๔,๐๐๐ คน

การชลประทาน อ่างเก็บน้ำ ๑๖๕ แห่ง ความจุของน้ำ ๗,๐๕๓ ล้าน ลบ.ม.
เนื้อที่ชลประทาน ๑,๕๘๖ ล้านไร่

การศึกษา	โรงเรียนอนุบาล	มีจำนวน	๓๔	แห่ง
	โรงเรียนที่มีชั้นอนุบาล - ป. ๔	มีจำนวน	๒๕	แห่ง
	โรงเรียนที่มีชั้นป.๑ - ป.๔	"	๘,๓๔๖	"
	โรงเรียนที่มีชั้นอนุบาล - ป.๗	"	๘	"
	โรงเรียนที่มีชั้น ป.๑ - ป.๗	"	๓,๐๗๕	"
	โรงเรียนที่มีชั้น ป.๕ - ป.๗	"	๖๔	"
	โรงเรียนที่มีชั้นอนุบาล - ม.ศ.๓	"	๗๕	"
	โรงเรียนที่มีชั้นป. ๑ - ม.ศ. ๓	"	๑๒๐	"
	โรงเรียนที่มีชั้น ป.๕ - ม.ศ. ๓	"	-	
	โรงเรียนที่มีชั้น ม.ศ.๑ - ม.ศ. ๓	"	๑๕๖	"
	โรงเรียนที่มีชั้นอนุบาล - ม.ศ. ๕	"	๕	"
	โรงเรียนที่มีชั้นป. ๑ - ม.ศ. ๕	"	๖	"
	โรงเรียนที่มีชั้นป. ๕ - ม.ศ. ๕	"	-	
	โรงเรียนที่มีชั้น ม.ศ.๑ - ม.ศ. ๕	"	๓๕	"

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แหล่งที่มา : กองรหัสสมองกลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในส่วนของกองวางแผน
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๑๐ พ.ย. ๑๕

การพลังงาน^๒ แหล่งผลิตไฟฟ้า มีไฟฟ้าได้จากพลังงานน้ำ ๖ แห่ง แบ่งเป็น

ก. พลังงานจากกระแสน้ำ ๔ แห่งคือ

๑. เขื่อนลิวินท์^๓ อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี กำลังผลิต ๓๖ เมกกะวัตต์
ติดตั้งแล้ว ๒๔ เมกกะวัตต์

๒. เขื่อนน้ำพุง อยู่ในจังหวัดสกลนคร มีกำลังผลิต ๖ เมกกะวัตต์

๓. เขื่อนอุบลรัตน์ อยู่ในจังหวัดขอนแก่น มีกำลังผลิต ๒๕ เมกกะวัตต์

๔. เขื่อนจุฬาภรณ์ อยู่ในจังหวัดชัยภูมิ มีกำลังผลิต ๔๐ เมกกะวัตต์

ข. พลังงานจากเครื่องกังหัน (แกสเทอร์ไบน์)

๑. อุรุธานี กำลังการผลิต ๑๕ เมกกะวัตต์

๒. นครราชสีมา กำลังการผลิต ๑๕ เมกกะวัตต์

นอกจากนี้ยังมีเขื่อนน้ำขุ่นของประเทศลาว ซึ่งได้ขายกระแสไฟฟ้าให้ประเทศไทย
บางส่วน มีกำลังการผลิต ๑๓๕ เมกกะวัตต์ ติดตั้งแล้ว ๓๐ เมกกะวัตต์

พลังงานที่ได้จากเขื่อนต่าง ๆ ทั้ง ๗ แห่ง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ซื้อและ
จำหน่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวม ๑๖ จังหวัด ซึ่งได้รวบรวมจากการแบ่ง เป็นทำเนียบหมู่บ้าน
ประชากรชนบทปี ๒๕๑๖

การไฟฟ้าจังหวัด ๑๖ แห่ง

การไฟฟ้าอำเภอ ๑๔๔ แห่ง

การไฟฟ้าตำบล ๔๓๐ แห่ง

การไฟฟ้าหมู่บ้าน ๑,๑๘๗ แห่ง

ในฐานะที่ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบของรากฐานเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคหรือ
เรียกชื่อย่อว่า กฟผ. จึงมีความมุ่งหวังที่จะให้ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์

^๒ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย; การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (พระนคร :
บริษัท BSO จำกัด, ๒๕๑๕) หน้า ๒๒ - ๒๖

จากกระแสไฟฟ้า มีใช้เพื่อแสงสว่างอย่างเดียวกัน แต่เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพด้วย เช่น โรงสีข้าว สูบน้ำเพื่อการเกษตร และสูบน้ำกินน้ำใช้ อุตสาหกรรมในครัวเรือน รวมทั้งร้านค้า และโรงซ่อม ทั้งนี้เพราะประชากรที่อาศัยอยู่ในภาคนี้ร้อยละ ๘๐ มีอาชีพในการเกษตร เศรษฐกิจของภาคจึงขึ้นอยู่กับ การเกษตร

๒ ประชากร

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น ๒๗.๓ ล้านคน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เพิ่มขึ้นเป็น ๓๓.๕ ล้านคน และเป็น ๓๘.๓ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ด้วยอัตราการเติบโตเช่นนี้ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม คาดว่าจะเพิ่มเป็น ๔๕.๑ ล้านคนในปี ๒๕๒๓ จากตารางที่ ๑.๒ จะเห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรสูงกว่าภาคอื่น ๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ มีจำนวน ๕.๑ ล้านคน เพิ่มเป็น ๑๑.๑ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ และ ๑๒.๕ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และคาดว่าจะเพิ่มเป็น ๑๖.๘ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับทั้งประเทศจะเป็นประมาณ ๑ : ๓ หรือ ๓๓ เปอร์เซ็นต์ หรืออีกนัยหนึ่งจะเห็นว่าประชากรคนไทย ๓ คนจะเป็นคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ คน

ประชากร ๑ ใน ๓ ของประเทศที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกระจายกันไปตามแหล่งที่อยู่อาศัย และประกอบอาชีพกระจายทั่วไปทั้งภาค แต่ค่อนข้างแน่นตามแหล่งต่าง ๆ เช่น ทางรถไฟ ถนน แม่น้ำ ลำคลอง และหนองบึงต่าง ๆ บริเวณที่มีประชากรเบาบางที่สุด คือบริเวณทิวเขาเพชรบูรณ์ จังหวัดเลย มีความหนาแน่นระหว่าง ๑๕ - ๓๕ คน/ตาราง ก.ม. บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นคือพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ระหว่างจังหวัดหนองคายกับจังหวัดนครพนม ตอนล่างของจังหวัดบุรีรัมย์ และนครราชสีมา อุดรราชธานีตอนล่าง และบริเวณเทือกเขาภูพาน จังหวัดกาฬสินธุ์ บริเวณเหล่านี้มีความหนาแน่นระหว่าง ๘๐ - ๑๔๘ คน/ตาราง ก.ม.

จากตารางที่ ๑.๓ จะเห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรหนาแน่นเป็นลำดับ ๓ ของประเทศ แต่มีความหนาแน่นใกล้เคียงกับความหนาแน่นเฉลี่ยของทั้งประเทศ และความหนาแน่นของประชากรยิ่งเพิ่มทวีขึ้น แสดงว่าประชากรยอมต้องการที่ดิน เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย และ

ทำมาหากินยิ่งเพิ่มทวีมากขึ้น ดังนั้นย่อมต้องการสิ่งที่จะช่วยการพักมา หากินเพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่จะนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคมากขึ้น

เหตุที่ความเป็นอยู่ของประชากรในเขตนี้ยากจนแร้นแค้นไม่ว่าจะเป็นในอดีตหรือปัจจุบัน ก็เพราะทรัพยากรธรรมชาติไม่อำนวย ประชาชนขาดการศึกษา และอยู่กระจัดกระจายกันตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วไป เช่น ตามแนวทางรถไฟ แนวถนน แม่น้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่นหนองบึง ทำให้มองเห็นได้ว่า ความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นด้านคมนาคม การศึกษา สาธารณสุข และสาธารณสุขโลก จะต้องกระจายความช่วยเหลือไปให้ทั่วถึงแหล่งเค็ครอนต่าง ๆ โดยเฉพาะน้ำและไฟฟ้าเป็นสิ่งคู่กันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรรมของประเทศไทยเจริญก้าวหน้าทันสมัยได้ ซึ่งผลที่ได้รับก็คือการปรับปรุงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น โดยที่เมื่อการเกษตรก้าวหน้า ผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้ก็เพิ่มขึ้นตามตัว และความเป็นธรรมทางสังคมระหว่างประชาชนในชนบทและประชาชนในเมืองก็มีความมา ทำให้การย้ายถิ่นที่อยู่ไปยังภาคอื่น ๆ น้อยลงไปด้วย

๓.๓ รายได้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๓.๑ รายได้จากสาขาเกษตร

จากปี ๒๕๐๘ มีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรประมาณ ๒๖,๕๖๑.๐๔๐ ไร่ จนถึงปี ๒๕๑๗ เนื้อที่ทำเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ ๔๔.๕ ล้านไร่ แสดงให้เห็นว่ามีการถากถางและทำลายป่าเพิ่มขึ้นมากในช่วง ๕ ปี แต่ผลผลิตของภาคก็ยังคงต่ำ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจาก

ก. ที่ดินส่วนใหญ่ของภาคมีความอุดมสมบูรณ์น้อย การเลือกปลูกพืชไม่เหมาะสมกับชนิดของดิน เช่นดินของภาคอีสานไม่เหมาะที่จะปลูกข้าว (ตารางที่ ๑-๔) เพราะดินร่วน ไม่สามารถขังน้ำไว้นานเพียงพอกับความต้องการของต้นข้าวที่จะใช้ในการเจริญเติบโตจนถึงออกรวง

ข. น้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกมีไม่เพียงพอ เนื่องจากมีแม่น้ำลำธารน้อย

กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์, การใช้ที่ดินของประเทศไทย ๒๕๑๖ (พระนคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๑๕) หน้า ๑๖

แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนองบึง ก็มีน้อย ที่เก็บน้ำสำหรับเพาะปลูกยังมีไม่เพียงพอ และไม่กระจาย
อยู่ตามจุดต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

ค. ฝนที่ตกในฤดูไถหว่าน และปักดำของภาคนี้ไม่สม่ำเสมอเหมือนภาคเหนือ
และภาคกลาง จึงทำให้การเพาะปลูกข้าวเสียหายมาก

ง. เทคนิคในการผลิตค่า ผลผลิตต่อไร่ของข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๒๕.๐ ถึงต่อไร่ ภาคกลาง ๓๖.๒ ถึงต่อไร่ ภาคเหนือ ๓๕.๓ ถึงต่อไร่ ภาคใต้ ๒๙.๘ ถึงต่อไร่
ทั้งประเทศ ๓๑.๐ ถึงต่อไร่

จ. ราคาของผลผลิตไม่แน่นอน

เนื่องจากที่ดินที่เหมาะสมในการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ มีน้อย คือประมาณ
๒ ใน ๕ ของพื้นที่ภาค แต่รายได้สาขาการเกษตรเป็น ๑ ใน ๒ ของรายได้รวมโดยมีพืชไร่เป็น
รายได้หลัก (ตาราง ๑.๔)

พืชไร่ที่สำคัญของภาคนี้ได้แก่

ข้าว ข้าวเป็นพืชหลักของภาคนี้ ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวเหนียว มี
ปลูกทั่วไปในทุกจังหวัด โดยมากจะปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็เอาไปขาย แต่ผล
ผลิตต่อไร่อยู่ในอัตราต่ำคือจำนวนเนื้อที่เพาะปลูก ๒๐.๖๘๓ ล้านไร่จะได้ผลผลิตเพียง ๓,๓๙๕ ล้าน
ตัน^๑ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้าวโพก มีมูลค่าผลิต ๑๒๙,๔๔๐ เมตริกตัน สามารถปลูกได้ปีละ ๒ ฤดู
ทำให้เกษตรกรนิยมปลูกกันมาก โดยปลูกพันธุ์ที่มีอายุปานกลางคือ ๙๐ - ๑๒๐ วัน

ปอ ปอที่ปลูกกันส่วนใหญ่เป็นปอแก้วพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งเป็นพืชที่ปลูกขึ้นง่าย
บนที่ดินที่น้ำท่วมไม่ถึง เจริญเติบโตได้ดีในฤดูฝน และไม่ต้องการแรงงานในการดูแลรักษามากนัก

^๑ กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สถิติการเกษตร
ของประเทศไทย ปีเพาะปลูก ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ (พระนคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและการ
ซื้อแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๑๔) หน้า ๔๕

มาตรฐาน พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากคือพันธุ์ เวนอร์จีเนียและยาสูบพื้นเมือง
พันธุ์ประหลาด เป็นพืชที่เริ่มนิยมปลูกกัน ทั้งนี้เพราะปลูกง่าย ขึ้นดีแม้ดินที่
 มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ทนแล้ง

นอกจากนี้ยังมีพืชที่สำคัญอื่น ๆ อีก เช่น ฝ้าย ข้าวฟ่าง ถั่วลิสง ถั่วเขียว
 แตงโม ละหุ่ง ผักต่าง ๆ ตลอดจนการปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมเป็นการหารายได้อีกอย่างหนึ่ง

๓.๒ การปศุสัตว์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งปศุสัตว์ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และเป็น
 แหล่งรายได้ที่สำคัญของเกษตรกร ทั้งนี้จากการสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของกสิกรภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือ ในปี ๒๕๑๓ มีค่าประมาณ ๓๕% ของรายได้รวม ดังนั้นจะเห็นว่าการเลี้ยงสัตว์
 เป็นงานที่เหมาะสมสำหรับภาคนี้ ทั้งนี้เนื่องจากที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และมีเนื้อที่ที่ไม่เหมาะใน
 การเพาะปลูก ซึ่งอาจใช้ทำทุ่งหญ้าได้ และในหน้าแล้งก็เลี้ยงโค กระบือ ด้วยคอกขังหรือฟางข้าว
 นอกจากการเลี้ยงโค กระบือแล้ว ก็มีการเลี้ยงสุกร ไก่ และเป็ด ซึ่งในปี ๒๕๑๓ ได้มีจำนวนสัตว์
 เลี้ยงไว้คือ^{๑๐}

002646

^{๑๐} อารันต์ พัทธินทรีย์, "การวิจัยทางการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ", เศรษฐกิจ
การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, (มิถุนายน ๒๕๑๔) หน้า ๑๔๔

^{๑๑} กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ลักษณะการทำ
ฟาร์มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พระนคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและชื่อแห่งประเทศไทย
 จำกัด, ๒๕๑๔) หน้า ๑๓

^{๑๒} กองเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, รายงานผลการ
การสำรวจจำนวนโค กระบือ สุกร ไก่ และ เป็ดทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๓ (พระนคร : โรงพิมพ์
 ชุมชนสหกรณ์การชายและการชื่อแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๑๔) หน้า ๑

โก	จำนวน	๑,๘๕๒,๑๐๘	ตัว
กระบือ	จำนวน	๓,๑๕๘,๘๓๔	ตัว
สุกร	จำนวน	๑,๔๐๕,๔๖๓	ตัว
ไก่	จำนวน	๒๑,๐๖๓,๖๔๓	ตัว
เป็ด	จำนวน	๒,๔๑๕,๘๘๖	ตัว

๓.๓ การประมง

สัตว์น้ำเป็นอาหารโปรตีนที่สำคัญอย่างหนึ่งของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มการจับสัตว์น้ำได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งมีอยู่หลายสาย ปัจจุบันได้จากอ่างเก็บน้ำช่องเขื่อนต่าง ๆ และมีการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในภาคนี้ ทั้งนี้จะเห็นได้จากการตั้งสถานีประมง ซึ่งมีมากกว่าภาคอื่น ๆ เพื่อแจกจ่ายปลาและแนะนำการเพาะพันธุ์ปลา ตลอดจนการเลี้ยงปลาให้แก่ประชาชนในภาคนี้ ปลาที่ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ ปลาที่กินพืช เช่น ปลานิล ปลาน้ำจืด ทั้งนี้เพื่อมิให้เป็นภาระในการจัดซื้ออาหารปลา สักส่วนรายได้จากการประมงต่อรายได้ของราคาประมาณร้อยละ ๑๕

๓.๔ การป่าไม้

การป่าไม้เป็นสิ่งควรแก่การอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อช่วยรักษาต้นน้ำและป้องกันน้ำท่วม แต่ป่าไม้ถูกตัดโค่นมาก จะพิจารณาได้จาก เนื้อที่ป่าไม้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ มีประมาณ ๔๑.๐ ล้านไร่ ลดลงเหลือ ๑๓.๓ ล้านไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ดังนั้นจึงสมควรที่จะสงวนไว้อย่างดีที่สุด และมีโครงการปลูกป่าทดแทน มูลค่าของการป่าไม้ รายได้ของภาคประมาณร้อยละ ๓.๗ ของรายได้รวม

๓.๕ การอุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ ๑๓,๖๓๕ แห่ง แบ่งขนาดของการประกอบการออกได้เป็น ๕ ระดับ ตามจำนวนของลูกจ้างในสถานประกอบการ จำนวนลูกจ้างในอุตสาหกรรมทั้งภาคประมาณ ๕๐,๑๖๕ คน หรือร้อยละ ๑๐ ของจำนวนลูกจ้างทั่วประเทศ ซึ่งมีอยู่ ๔๘๕,๘๘๐ คน

อุตสาหกรรมที่มีอยู่ในภาคนี้ เช่น

๑. โรงงานอัดบ่อ	๗๓	แห่ง
๒. โรงงานอัดมันเม็ค	๑๔	แห่ง
๓. โรงงานอัดฝ้าย	๑๓	แห่ง
๔. โรงงานหลอดคอกยาง	๖	แห่ง
๕. โรงงานทอกระสอบ	๖	แห่ง
๖. โรงงานเคมีภัณฑ์	๓	แห่ง
๗. โรงงานน้ำตาล	๒	แห่ง
๘. โรงงานปั้นค้าย	๑	แห่ง

ฯลฯ

แต่อุตสาหกรรมในภาคนี้พัฒนาไปไคยาก เพราะ

ก. ที่ตั้งของภาคนี้อยู่ห่างไกลจากทะเล

ข. มาตรการจูงใจลงทุนในการลงทุนในภาคนี้มีน้อย

ค. รายได้ต่อหัวของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ ๑ - ๑) เพราะ

ฉะนั้นอำนาจซื้อของจึงต่ำ มูลค่าของอุตสาหกรรมโดยรวมของภาคนี้มีประมาณร้อยละ ๗.๓

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗๖
ขอขอบคุณจากแผนกตรวจสอบและส่งเสริมการจำหน่าย กองเศรษฐกิจและพลังไฟฟ้า
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, ทะเบียนผู้ใช้ไฟรายใหญ่ประจำปี ๒๕๑๘

ตารางที่ ๑ - ๑
 รายได้ประชาชาติต่อหัวจำแนกตามภูมิภาค
 ปี ๒๕๑๓ - ๒๕๑๗

	๒๕๑๓	๒๕๑๔	๒๕๑๕	๒๕๑๖	๒๕๑๗
ทั้งประเทศ	๓, ๗๔๑	๓, ๘๕๘	๔, ๒๖๖	๕, ๔๕๖	๖, ๙๕๕
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑, ๖๘๐	๑, ๖๗๗	๑, ๗๗๑	๒, ๓๕๙	๒, ๘๐๓
ภาคเหนือ	๒, ๕๕๘	๒, ๖๓๐	๒, ๙๙๐	๓, ๙๘๘	๔, ๙๑๓
ภาคใต้	๓, ๓๕๑	๓, ๓๒๑	๔, ๒๗๐	๕, ๕๘๑	๖, ๔๕๓
ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตก)	๕, ๘๕๐	๕, ๒๔๗	๕, ๙๙๓	๗, ๖๘๘	๘, ๓๖๓
กรุงเทพมหานคร	๑๑, ๔๙๕	๑๑, ๗๖๙	๑๒, ๕๖๑	๑๔, ๙๑๕	๑๘, ๑๒๓

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๑ - ๒

ประชากรของประเทศไทยในภาคต่าง ๆ

หน่วย : ๑,๐๐๐ คน

	๒๕๐๕		๒๕๑๑		๒๕๑๕		* ๒๕๒๓	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ทั้งประเทศ	๒๓,๓๑๕	๑๐๐	๓๓,๕๒๒	๑๐๐	๓๘,๓๕๕	๑๐๐	๔๕,๑๑๒	๑๐๐
ภาคกลาง	๕,๕๐๒	๑๓.๕	๖,๑๒๓	๑๘.๓	๗,๑๖๒	๑๘.๕	๘,๒๘๕	๑๘.๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑,๖๓๘	๖.๐	๒,๑๘๕	๖.๕	๒,๒๒๐	๕.๘	๒,๖๘๓	๖.๐
ภาคตะวันออก	๒,๓๒๓	๘.๕	๒,๓๓๒	๘.๓	๓,๑๖๓	๘.๑	๓,๖๖๕	๘.๑
ภาคใต้	๓,๓๘๕	๑๔.๕	๔,๑๓๒	๑๒.๓	๕,๘๕๓	๑๕.๒	๖,๑๐๘	๑๓.๕
ภาคเหนือ	๕,๕๑๓	๒๓.๖	๗,๒๘๓	๒๑.๖	๘,๑๑๕	๒๑.๒	๑๐,๕๐๖	๒๓.๖
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕,๑๕๑	๒๒.๑	๖,๑๒๕	๑๘.๓	๖,๕๕๑	๑๗.๑	๗,๖๕๕	๑๖.๘

*
ตัวเลขโดยประมาณ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒๐

ตารางที่ ๑ - ๓

ความหนาแน่นของประชากร

หน่วย : คน/ ก.ม.^๒

ภาค	๒๕๐๕	๒๕๑๑	๒๕๑๕	๒๕๒๓*
ทั้งประเทศ	๕๓.๒	๖๔.๓	๗๔.๗	๘๕.๗
ภาคกลาง	๑๘๖.๔	๒๓๓.๐	๒๖๔.๕	๓๕๓.๐
ภาคตะวันออก	๔๘.๒	๖๑.๓	๖๕.๔	๗๕.๑
ภาคตะวันตก	๖๔.๐	๗๖.๔	๘๕.๐	๑๐๑.๐
ภาคใต้	๔๔.๒	๕๕.๐	๖๓.๒	๗๕.๘
ภาคเหนือ	๓๔.๘	๔๒.๖	๔๗.๗	๖๑.๘
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕๓.๗	๖๕.๓	๗๖.๓	๘๕.๐

*

ตัวเลขโดยประมาณ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๑ - ๔
 สัดส่วนของรายได้อุตสาหกรรมต่าง ๆ
 ในปี ๒๕๐๓ และ ๒๕๑๓

	ภาค									
	ตะวันออกเฉียงเหนือ		เหนือ		ใต้		กลาง		รวม	
	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓	๒๕๑๓
เกษตร	๕๗.๖	๔๘.๓	๕๓.๑	๔๘.๙	๔๑.๐	๔๖.๑	๓๖.๒	๑๖.๗	๓๘.๒	๓๐.๒
พืช	๔๓.๐	๓๗.๓	๓๙.๑	๓๘.๖	๓๐.๑	๒๘.๑	๑๙.๕	๑๐.๒	๒๘.๓	๒๐.๙
ปศุสัตว์	๙.๕	๖.๗	๘.๓	๕.๑	๖.๐	๓.๑	๒.๖	๑.๙	๕.๒	๓.๕
ประมง	๑.๕	๑.๕	๐.๔	๐.๙	๑.๗	๖.๒	๑๑.๔	๓.๒	๑.๓	๓.๘
ป่าไม้	๓.๗	๒.๘	๕.๒	๔.๓	๓.๓	๒.๒	๒.๗	๑.๕	๓.๓	๒.๒
มิใช่การเกษตร	๔๒.๔	๕๑.๗	๔๖.๙	๕๑.๑	๕๙.๐	๕๓.๙	๖๓.๘	๘๓.๓	๖๑.๘	๖๙.๘
เหมืองแร่	๐.๒	๐.๘	๐.๔	๑.๘	๔.๙	๕.๐	๐.๖	๐.๙	๑.๑	๑.๖
อุตสาหกรรม	๗.๓	๙.๐	๙.๔	๘.๙	๗.๘	๗.๘	๗.๖	๒๓.๙	๑๓.๑	๑๗.๒
ก่อสร้าง	๔.๑	๖.๘	๔.๕	๕.๙	๔.๗	๔.๖	๕.๓	๖.๗	๔.๙	๕.๙
ไฟฟ้า-น้ำประปา	๐.๑	๐.๖	๐.๓	๓.๙	๐.๓	๑.๐	๐.๖	๑.๓	๐.๔	๑.๖
ขนส่ง-คมนาคม	๓.๑	๔.๖	๕.๙	๔.๓	๗.๑	๕.๓	๙.๗	๘.๐	๗.๕	๖.๖
ขายส่ง-ขายปลีก	๑๒.๘	๑๓.๑	๑๒.๓	๑๓.๔	๑๘.๖	๑๗.๕	๑๑.๑	๑๘.๔	๑๕.๘	๑๖.๑
ธนาคาร-ประกันภัย	๐.๓	๐.๙	๐.๗	๑.๑	๐.๙	๑.๒	๓.๒	๖.๒	๑.๙	๔.๐
ที่อยู่อาศัย	๒.๕	๑.๗	๒.๑	๑.๓	๒.๑	๑.๖	๓.๔	๒.๒	๒.๙	๑.๙
ราชการ-รักษาความปลอดภัย	๔.๔	๔.๘	๓.๘	๓.๗	๒.๙	๓.๒	๕.๔	๔.๖	๔.๖	๔.๓
บริการ	๗.๖	๙.๔	๗.๖	๖.๘	๙.๗	๖.๗	๑๑.๐	๑๑.๗	๙.๗	๑๐.๐
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ